

N:o 10/1945.

STORA UTSKOTTETS betänkande N:o 10/1945 med anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om kommunala hälsosysstrar i landskapet Åland.

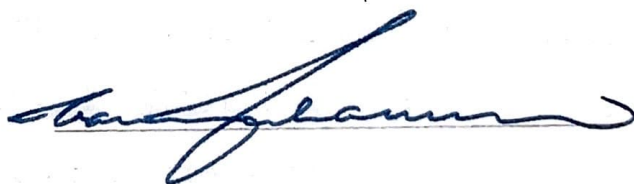
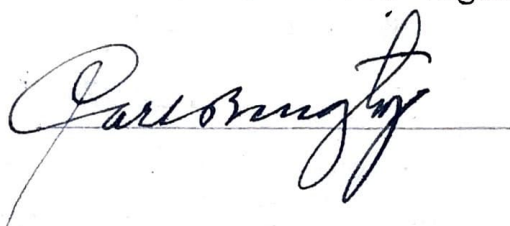
Landstinget, som i ärendet fått mottaga lagutskottets betänkande N:o 8/1945, har däröver inbegärt stora utskottets utlåtande.

Vid handläggningen av ifrågavarande lagförslag har stora utskottet icke haft något att påminna med avseende å lagutskottets betänkande, varför utskottet vördsamt föreslår

att landstinget ville antaga bifogade lagförslag.

Mariehamn den 28 februari 1945.

På stora utskottets vägnar:

Närvarande i utskottet; ordföranden Bengtz samt ledamöterna Bertell, Holmqvist, Larson, Nordström, Olofsson, Påvals och Wilén samt suppleanten Husell.

om kommunala hälsosystrar i landskapet Åland.

I enlighet med Ålands/landstings beslut stadgas;

1 §.

Mariehamns stad och landskommunerna i landskapet Åland skola i sin tjänst hava hälsosystrar i enlighet med vad i denna landskapslag stadgas. Kommunal hälsosyster på Åland bör med avseende å utbildning fylla enahanda fordringar, som finnas uppställda för motsvarande befattningshavare i övriga delar av riket.

Finnes vad om hälsosystrarnas kompetens och utbildning är stadgat vålla svårighet vid anställandet av hälsosystrar för landskapets behov eller uppkommer eljest brist på skolade hälsosystrar på grund av de begränsade utbildningsmöjligheter, som stå yrkeskåren på Åland till buds, äge landskapsnämnden i samråd med medicinalstyrelsen medgiva den lindring, som med hänsyn till förhållandena må prövas, nödig och som kan genomföras utan att folkhälsoarbetets intresse äventyras.

I fråga om avlönings- och pensionsförmåner indelas hälsosystrarna på Åland i hälsosystrar av högre och hälsosystrar av lägre lönekategori. Till den förra gruppen hänföras hälsosystrar, som med avseende å utbildning fylla de fordringar, som finnas uppställda i riket ävensom de hälsosystrar, som eljest av medicinalstyrelsen förklarats behöriga att i riket utöva hälsosysterverksamhet, och till den senare gruppen de hälsosystrar, som enligt vad härom är i 3 mom. av denna paragraf stadgat på grund av dispens erhållit rätt att verka som hälsosystrar i landskapet Åland.

2 §.

För hälsosysterverksamhetens ordnande indelas landskapet i hälsosysterdistrikt, ettvarit i regeln omfattande en landskommun.

Två eller flere landskommuner må dock sammansluta sig för anställande av gemensam hälsosyster, såframt landskapsnämnden efter medicinalstyrelsens hörande godkänner den föreslagna distriktsindelningen.

I varje distrikt skall finnas minst en hälsosyster.

Antalet hälsosystrar, som med bidrag av landskapsmedel skall avlönas i Mariehamn, fastställas av landskapsnämnden efter medicinalstyrelsens hörande.

3 §.

Landskapsnämnden må efter medicinalstyrelsens hörande på anhållan medgiva kommun, dock ej för längre tid än fem år i sänder, sådan befrielse, helt eller delvis, från skyldighet att anställa hälsosystrar, som av omständig-

heterna påkallas.

Finnes i kommun av anstalt, sammanslutning eller enskild anställd och avlönad hälsosyster och kan hon utan hinder härav enligt denna landskapslag anlitas såsom hälsosyster i kommunen, kan sådan privat hälsosyster med landskapsnämndens begivande inberäknas i antalet av kommunala hälsosystrar och skall hon då i fråga om tjänsteår och pension intaga samma ställning som kommunal hälsosyster.

4 §.

Kommunal hälsosyster, som förklarats behörig att utöva hälsosysterverksamhet, anställs av hälsovårdsnämnden efter det befattningen trettio dagar varit lediganslagen och landskapsläkaren avgivit utlåtande om sökandena.

Kommunal hälsosyster skall anställas med förbehåll om sextio dagars ömsesidig uppsägningstid. Uppsägning skall ske skriftligen. Om uppsägning å kommunens vägnar besluter hälsovårdsnämnden och delgives uppsägningen åt vederbörande genom utdrag ur nämndens protokoll. Dock vare hälsovårdsnämnden berättigad uppsäga hälsosyster endast för såvitt landskapsläkaren finner giltigt skäl härför föreligga.

Om hälsosysters anställande i eller avgång från befattning bör hälsovårdsnämnden ofördröjligen anmäla hos landskapsläkaren.

5 §.

Kommunal hälsosyster står under medicinalstyrelsens överinseende och hägr Ledningen av och den omedelbara tillsynen över de i denna landskapslag omnämda hälsosystrarnas verksamhet handhavas under landskapsnämndens och landskapsläkarens samt hälsovårdsnämndens inseende av vederbörande stads-, distrikts- och kommunalläkare.

Den disciplinära bestraffningsrätten över kommunala hälsosystrar handhaves av medicinalstyrelsen i enlighet med de i riket gällande stadgandena.

6 §.

Kommunal hälsosysters arbetsuppgifter skola omfatta handledning och rådgivning med avseende å hälso- och bostadsvård i hemmen, omvårdnaden av di- och spädbarn samt barn i skolåldern, tuberkulosvård ävensom andra grenar av förebyggande hälsovård, som enligt gällande stadganden eller i 7 § nämnt reglemente kunna henne anförtros, ävensom i landskommun handledning och rådgivning vid sjukdomsfall, så ock handhavande av egentlig sjukvård i hemmen, för såvitt tillfredsställande skötsel i det enskilda fallet icke ej best. kan anordnas.

7 §.

För kommunal hälsosyster skall uppgöras reglemente, som på framställning av kommunens fullmäktige fastställas av landskapsnämnden efter det medicinalstyrelsens utlåtande inhämtats.

Då flere kommuner hava gemensam hälsosyster, förfäres vid uppgörande av reglemente för henne, såsom angående kommunal samverkan är särskilt stadgat. I reglementet skall intagas föreskrifter bl.a.

- 1) angående de vårduppgifter, som utöver vad härom är i gällande författningar stadgat i kommunen hänföres till hälsosysters verksamhetsområde;
- 2) angående hälsosysters avlöning och resekostnadsersättning samt ordningen för dessas utbetalande;
- 3) angående hälsosysters skyldighet att avgiftsfritt utfärda intyg hörande till hennes verksamhet;
- 4) angående samarbetet mellan hälsosyster och kommunal barnmorska;
- 5) angående hälsosysters åligganden beträffande vaccinationen;
- 6) angående avgivande av berättelse och förande av dagbok över hälsosysters verksamhet;
- 7) angående hälsosyster tillkommande fritider; samt
- 8) angående övriga förhållanden, som anses påkalla reglering i reglementet.

I 9 § 2 mom. omförmäld taxa kan intagas i förenämnda reglemente.

8 §.

I kommunens tjänst anställd hälsosyster är skyldig att åtminstone en gång under tio år deltaga i de repetitionskurser, som för hälsosystrar anordnas i ämnen, hörande till deras verksamhetsområde, och skola hälsosystrarna för sådant ändamål erhålla tillräckligt understöd ur anslag, som upptages i landskapets utgiftsstat.

9 §.

Kommunal hälsosyster är icke berättigad att, utöver de henne tillkommande avlönings- och andra förmåner, mottaga gottgörelse för de till hennes verksamhet hörande göromålen.

För sjukvård, som av hälsosyster utövas i hemmen, samt för därav påkallade rese- och andra kostnader är kommunen berättigad att uppbära ersättning enligt en av kommunens fullmäktige godkänd taxa, som fastställas av landskapsnämnden efter landskapsläkarens hörande.

10 §.

Enligt denna landskapslag i landskommuns tjänst anställd hälsosyster av högre lönekategori skall av kommunen i grundlön erhålla minst det belopp, som utgår enligt åttonde avlöningsklassen och hälsosyster av lägre lönekategori minst det belopp, som utgår enligt fjärde avlöningsklassen av den för innehavare av landskapstjänst fastställda löneskalan. Dessutom skall kommunal hälsosyster åtnjuta dyrtids- och dyrortstillägg, där sådant tillskott utgives åt innehavare av motsvarande befattningar i landskapets tjänst. Utöver grundlönen skall hälsosystemen erhålla ordentlig, möblerad bostad, omfattande minst ett rum, kök och förstuga jämte värme eller huggen brännved samt lyse, del i källare och nödiga uthus ävensom badstuga eller rätt att begagna sådan eller badrum eller ock, i den mån dessa naturaförmåner icke stå henne till buds, mot dessa naturaförmåner svarande penningvederlag enligt prisläget på orten. Tillika skall till hälsosysters förfogande, där sådant utan oskäligen kostnad är möjligt, ställas fri telefon.

Hälsosysters avlöning och naturaförmåner i Mariehamn ordnas enligt stadens eget bestämmande, dock så, att grundlönen jämte värdet av naturaförmåner ej sammanlagt må understiga hälsosysters avlöningsförmåner enligt de i 1 mom. stadgäse grunder.

I landskapets fattigaste och glest befolkade skärgårdskommuner tillkommer kommunal hälsosyster, där landskapsnämnden anser sådant erforderligt, ett ortstillägg enligt nämndens prövning av högst tjugo procent av den i 1 mom. stadgade minsta grundlönen i vederbörande lönekategori.

Kommunal hälsosyster i landskommun uppbär fem särskilda gånger årligt ålderstillägg för fyraårsperiod i kommuns tjänst, hälsosyster av högre lönekategori med 1.380 mark och hälsosyster av lägre lönekategori med 1.140 mark varje gång. I avseende å ålderstillägg är sådan kommunal hälsosyster berättigad att tillgodoräkna sig jämväl den tid hon varit anställd såsom utbildad hälsosyster eller sjuksköterska i statens, landskapets, annan kommuns, sammanslutnings av kommuner, bolags eller annan sammanslutnings eller av staten eller landskapet understödd anstalts tjänst.

Ålderstillägg för kommunal hälsosyster i Mariehamn utgår enligt stadens bestämmande, dock icke med lägre belopp än vad i föregående moment är sagt.

Hälsosysters lön utbetalas månatligen ur kommunalkassan. Innan hälsosyster antages i tjänst i distrikt omfattande två eller flere kommuner, skall det fastställas, huruledes månadslönen bör till henne utgivas.

Ärenden angående hälsosysters bostads- och andra naturaförmåner avgöras

vid inträffad meningsskiljaktighet av landskapsnämnden efter landskapsläkarens hörande.

11 §.

Kommun är skyldig att åt hälsosyster erlægga av hennes tjänsteresor för anledda verkliga resekostnader. På sina tjänsteresor är hälsosyster skyldig att, där resan på sådant sätt med lätthet kan företagas, anlita av kommunen till hennes förfogande ställt forskaffningsmedel och annars, såvitt möjligt, billigaste kommunikationsmedel.

12 §.

Kommunal hälsosyster är berättigad att årligen erhålla en månads avlönad semester, för vilken tid, liksom även, då hon deltagit i de i 8 § denna landskapslag nämnda repetitionskurserna, kommunen är skyldig att avlöna vika-
rie för henne.

13 §.

Insjuknar kommunal hälsosyster, är hon berättigad att erhålla nödig sjukledighet. Överstiger sjukledigheten sammanlagt icke en månad under kalenderåret, tillkommer hälsosyster för denna tid full lön. Huruledes avlöning skall utgå för den tid ledighet under året överstiger en månad, är beroende på vederbörande kommunalmyndighets beslut.

14 §.

Kommun är berättigad att för varje kommunal hälsosyster, som enligt denna landskapslag är anställd i kommunens tjänst, i årligt landskapsunderstöd erhålla tre fjärdedelar av det belopp, som enligt 10 § 1 mom. till hälsosystemen såsom grundlön minst bör erläggas i vederbörande lönekategori. Landskapsunderstöd enligt samma grund utgår jämväl för hälsosyster tillfallande dyrtids- och dyrtorststillägg.

Orts- och ålderstillägg, om vilka stadgas i 10 § 3 och 4 mom. erläggas till kommunen likaledes av landskapsmedel. Likaså utbetalas åt Mariehamn ålderstillägg för envar med landskapsunderstöd avlönad kommunal hälsosyster enligt de grunder, om vilka stadgas i sagda 4 mom.

Kommuner i svag ekonomisk ställning, så ock kommuner, för vilka avlöande av hälsosystrar på grund av geografiska förhållanden eller andra synnerliga skäl ställer sig överhövan betungande, kunna av landskapsnämnden, efter medicinalstyrelsens hörande, tilldelas extraordinarie bidrag ur tillbudsständer anslag.

15 §.

Hälsosyster, som underlyder bestämmelserna i denna landskapslag, är vid uppnådd sextio års ålder skyldig att avgå från sin befattning. Dock kan landskapsnämnden, efter att hava hört den kommunalmyndighet, som äger anställa hälsosyster, samt landskapsläkaren berättiga hälsosyster att kvarstå i sin befattning ända till sextiofem års ålder.

Kommunal hälsosyster, som oförvitligen tjänat såsom hälsosyster i trettio år och uppnått sextio års ålder, vare vid sin avgång från befattningen berättigad att av landskapsmedel erhålla en årlig livstidspension, hälsosyster av högre lönekategor till belopp av 18,720 mark och hälsosyster av lägre lönekategori till belopp av 14,760 mark. Såsom till pension berättigande år är hälsosyster berättigad att räkna sig till godo även den tid, vilken jämlikt 10 § 4 mom. bör beaktas vid fastställandet av ålderstillägg.

Blir hälsosyster tidigare än ovan sagts varaktigt oförmögen att handhava sin befattning eller innehar hon vid avgång på grund av uppnådd ålder ännu icke trettio pensionsår, berättiga tio pensionsår till tio trettiondedelar av fullt pensionsbelopp och varj påföljande fullt pensionsår till ytterligare en trettiondedel därav, intill dess fullt pensionsbelopp uppnås. Ådrager sig hälsosyster sjukdom, som innebär fara för omgivningen, och måste hon av sådan anledning avgå, kan landskapsnämnden, efter inhämtat utlåtande av medicinalstyrelsen, bevilja henne vårdbidrag för viss tid eller skälig pension oberoende av pensionsåren.

Stadgandena i denna paragraf äga motsvarande tillämpning med avseende på hälsosyster, som i 3 § 2 mom. omförmäles.

16 §.

Därest det officiella indexet ådagalägger, att levnadskostnaderna, i jämförelse med den vid ikraftträdandet av denna landskapslag rådande prisnivå, avsevärt stigit, kan på hälsosysters pension inom gränserna för landskapets utgiftsstat erläggas dyrtidstillägg.

17 §.

Hälsosysterinstitutionens nyreglering enligt denna landskapslag skall genomföras under loppet av tre år, räknat från lagens ikraftträdande.

18 §.

Av landskapets medel utgående understöd för kommunal hälsosysters avlöning skall efter utgången av varje kalenderhalvår ofördröjligen rekvideras hos landskapsnämnden, och skall rekvisitionen åtföljas av sådan utredning, som nämnden anser nödig.

-7-

19 §.

Kommunal hälsosyster tillkommande ålderstillägg beviljas av landskapsnämnden på framställning av kommunen eller på vederbörandes därom skriftligen gjorda anhållan.

20 §.

Anhållan om pension bör av därtill berättigad hälsosyster skriftligen göras hos landskapsnämnden och beviljas av denna med iakttagande i tillämpliga delar av vad om innehavares av landskapets tjänst eller befattnings rätt till pension är stadgat.

21 §.

Till kommun utgående ersättning enligt taxa, som avses i 9 § 2 mom. kan utan dom uttagas genom utmätningssmans försorg.